“Explorant el menjar i el gust al passat”. Donem la benvinguda a la Dra. Alex Livarda

L’ICAC ha donat la benvinguda a una nova investigadora, a través de la convocatòria Ramon y Cajal (RYC, Ministeri de Ciència i Innovació).

La **dra Alexandra Livarda** és **arqueobotànica**, especialitzada en l’estudi de plantes antigues, i particularment en plantes alimentàries, amb què reconstrueix no només la dieta sinó les relacions i xarxes comercials, socials, econòmiques i polítiques del passat.

> Estudio el menjar en el passat, i m’interessa especialment explorar la idea del gust. Perquè **el gust no és només una qüestió de sabor, sinó que implica tots els altres sentits i, el que és més important, és intrínsecament cultural**: es tracta de memòria, pertinença, ambició, etc. Quan menges alguna cosa recordes llocs, moments, experiències… i al mateix temps fas una declaració conscient o inconscient sobre qui ets.
>
> Així doncs, mentre explorem la idea del gust anem més enllà de la subsistència. L’alimentació té l’avantatge que és una necessitat quotidiana. Facis el que facis, has de triar alguna cosa per a menjar. Compres roba i altres productes de tant en tant, però **el menjar és una cosa de cada dia, és una elecció quotidiana. I és aquesta elecció la que realment pot dir molt sobre qui ets**. Pots triar, per exemple, comprar fruites en comptes d’un pastís de xocolata perquè vols tenir una dieta més saludable segons les percepcions actuals de què és una dieta sana; potser prefereixes la mel al sucre… En alguns llocs del món alguns aliments estan “prohibits”. Sempre es tracta de decisions. I aquestes decisions tenen sempre ramificacions.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Les universitats de Nottingham, Sheffield, Oxford i Leicester (Regne Unit) han estat algunes de les fites destacades d'aquesta prominent investigadora. Ara aportarà el seu bagatge i els seus coneixements a l'ICAC, amb la intenció de **crear una nova línia de recerca en bioarqueologia**. La Dra. Livarda s'ha incorporat actualment a l'equip de recerca en Arqueologia del paisatge (GIAP), liderat pel dr. Josep Maria Palet, actual director de l'ICAC, i el dr. Hector A. Orengo.

En el seu treball, Livarda ha utilitzat les plantes com a testimonis amb què representar els canvis socials, culturals i econòmics del passat, i ha contribuït així a desenvolupar noves i significatives interpretacions

Els estudis de la dra. Livarda es centren en dues àrees principals: **Egeu prehistòric, i nord-oest i oest d'Europa romà i medieval**. En relació a aquesta segona àrea, Livarda i els seus col·laboradors van fer servir plantes alimentàries exòtiques com a testimonis per a definir els canvis en les relacions socials des de l'expansió de l'Imperi Romà fins la seva caiguda, i fins al món medieval.

En aquest marc de treball, va ser clau un estudi conduït conjuntament amb el dr. Hèctor A. Orengo que va permetre el **desenvolupament de noves teories sobre el comerç d'aliments romans a Gran Bretanya** i com això va afectar el procés d'urbanització i "centralització" de Londres.

A. Livarda (dreta) amb el seu equip dirigint treballs de flotació per a la recuperació de plantes i altres restes orgàniques (@ A. Livarda)

El **treball multidisciplinari** és una aproximació habitual en bioarqueologia ja que els treballs d'anàlisi combinen gran diversitat d'objectes i mètodes. Els textos, i també altres línies d'evidència, com ara llavors, ossos d'animals i ceràmica, són necessaris per a poder **reconstruir no només esdeveniments específics, sinó la vida quotidiana del passat**, obrint així noves finestres al nostre patrimoni cultural.

> En un dels meus darrers projectes, a **Palikastro**, a l'est de Creta, vaig dirigir un equip de bioarqueologia i arqueologia paleoambiental format per nombrosos

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

especialistes. Actualment estem treballant conjuntament en la publicació dels nostres resultats, que desafien la noció que fins ara es tenia de la Creta minoica.

El proper **19 de febrer** la dra. Alex Livarda farà una **conferència oberta** sobre els darrers resultats i les noves evidències del seu projecte de recerca PALAP – Palaikastro i com han contribuit al debat sobre l'agricultura, la gestió dels recursos i el desenvolupament de la complexitat social en la societat minoica.

La conferència tindrà lloc a Barcelona, en el marc del cicle de la **Tribuna d'Arqueologia** (tota la informació a l'Agenda de l'ICAC).

El projecte PALAP ha combinat un mostreig sistemàtic bioarqueològic amb anàlisis paleoambientals i geoarqueològiques, i una prospecció arqueològica especialment dissenyada per a investigar la gestió de residus vegetals i animals, duta a terme per primera vegada a Creta. **Aquesta aproximació holística ha proporcionat una visió única sobre l'organització socioeconòmica de la societat minoica**.

El passat desembre la dra. Alex Livarda va ser nomenada membre del Comitè de l'Association of Environmental Archaeology, AEA per al període 2019-2023. També, és membre titular del Subcomitè Lefkandi de la British School a Atenes.

La dra. Livarda va codirigir el **projecte d'excavació de l'Edat del Bronze PALAP** a Palaikastro, Creta (Grècia) amb el Prof. Carl Knappett (Universitat de Toronto, Canadà) i la Dra. Nicoletta Momigliano (Universitat de Bristol, Regne Unit) sota els auspicis de la Bristish School a Atenes, entre 2012 i 2016.

La Dra. Livarda està actualment involucrada en diversos projectes, a destacar:

- Shedding light on the dark side of the Aegean, investigadora principal.
- **Cova des Pas**. Col·laboració amb la Universitat de les Illes Balears, Espanya.
- Lefkandi, Eubea, Grècia. Col·laboració amb la Universitat d'Oxford, Regne Unit (directora: Prof. Irene Lemos).
- Methone, Pieria, Grècia. Col·laboració amb el KZ' Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities, Grècia, i la Universitat de Califòrnia, UCLA, EUA (directors d'excavació: Matthaios Besios, Athena Athanasiadou, Konstantinos Noulas, i Prof.s Jon Papadopoulos i Sarah Morris).

Selecció de publicacions recents:

- Wallace, M.; Jones, G.; Charles, M.; Forster, E.; Stillman, E.; Bonhomme, V.; Livarda, A.; Osborne, C. P.; Rees, M.; Frenck, G.; Preece, C. 2019: «Re-analysis of archaeobotanical remains from pre- and early agricultural sites provides no evidence for a narrowing of the wild plant food spectrum during the origins of agriculture in southwest Asia», *Vegetation History and Archaeobotany* 28(4):449–463. Doi: 10.1007/s00334-018-0702-y.
- Livarda, A. 2019. «Investigating Roman diet through archaeobotanical evidence», a: Erdkamp, P. and Holleran, C. (eds.), *The Routledge Handbook of Diet and Nutrition in the Roman World*, Abingdon i Nova York: Routledge, pp. 51–63.
- Livarda, A.; Kotzamani, G. 2019: «An exploration of the social role of plants in rituals in prehistoric Aegean with reference to the site of Xeropolis, Lefkandi, Euboea», a: Lemos, I. S.; Tsingarida, A. (eds.), *Beyond the Polis. Ritual, rites and cults in Early and Archaic Greece (12th-6th centuries BC)*, *Études d'Archéologie* 15, Brusel·les: CReA-Patrimoine, 289–302.
- Livarda A.; Andonova, M. 2019: « Les restes archéobotaniques issus des sondages au bâtiment Dessenne », a: Devolder, M. *et al.*, *Le Bâtiment Dessenne et les abords Sud-Ouest du palais dans l'établissement pré- et protopalatial de Malia*, Études Crétoises 37, Atenes: École française d'Athènes, 307-309.
- Ilkhani, H.; Livarda, A.; Fazeli Nashli, H. 2019: «Archaeobotanical report about Tappeh Sialk, North Mound: first impressions», a: Nokandeh, J.; Curtis, J.; Pic, M. (eds.), *Tappeh*

Sialk. The Glory of Ancient Kashan, 40–44, Londres: Iran Heritage Foundation.

- Livarda, A.; Madgwick, R.; Riera Mora, S. (eds.). 2018: *The Bioarchaeology of Ritual and Religion*, Barnsley: Oxbow Books.
- Cañellas-Boltà, N.; Riera-Mora, S.; Orengo, H. A.; Livarda, A.; Knappett, C. 2018: «Human management and landscape changes at Palaikastro (Eastern Crete) from the Late Neolithic to the Early Minoan period». *Quaternary Science Reviews* 183, 59-75.
- Krahtopoulou, A.; Dimoula, A., Livarda, A.; Saridaki, N. «The discovery of the earliest specialised Middle Neolithic pottery workshop in western Thessaly, central Greece», *Antiquity* 92(362), E5.
- Kotzamani, G.; Livarda, A. (corresponding author). 2018: «People and plant entanglements at the dawn of agricultural practice in Greece. An analysis of the Mesolithic and early Neolithic archaeobotanical remains», *Quaternary International*, volume 496, 80-101.

Llista completa de publicacions

Bio (resum):

Dr Livarda és actualment investigadora Ramon y Cajal a l'ICAC. Va obtenir el seu doctorat en Arqueologia el 2008 a la Universitat de Leicester al Regne Unit, amb una tesi sobre la '**Introducció i dispersió de plantes alimentàries exòtiques a Europa durant els períodes romà i medieval**'. La seva tesi va assentar les bases de la seva carrera investigadora en arqueologia de l'alimentació i arqueobiologia social, camps en què ha continuat treballant des de llavors.

La recerca de Livarda, en termes generals, s'ha centrat en quatre línies principals, en què ha publicat de manera extensa: menjar i cultura; rituals; societats urbanes, urbanització i comerç; i, el sorgiment de l'agricultura. El seu treball en tots aquests camps ha desafiat els enfocaments establerts en arqueologia i arqueobotànica i l'ha portat a **desenvolupar noves metodologies i marcs teòrics**.

La dra. Alex Livarda va ser professora lectora al Departament de Clàssiques i Arqueologia

de la Universitat de Nottingham (Regne Unit), una de les universitats de major rang del país en el rànquing de Shanghai, des de 2011 i fins la seva incorporació a l'ICAC, a finals de 2019. Això ha estat després de completar la seva tesi el 2008, treballar com a arqueobotànica, per exemple al Museu d'Arqueologia de Londres, i completar tres contractes postdoctorals a les universitats de Leicester, Oxford i Sheffield (Regne Unit).

Té àmplia experiència dirigint projectes de recerca en arqueologia i arqueobotànica. Ha publicat intensivament, produint, fins a dia d'avui, 41 peces, incloent un llibre, articles en revistes científiques, capítols de llibres i ressenyes de llibres.

La dra. Livarda és **membre titular del Subcomitè Lefkandi de la British School a Atenes (BSA)** i un membre ordinari del BSA des de 2012. L'any 2012 va ser també elegida com a membre del Comitè de l'Association for Environmental Archaeology per al període 2012-2016. El passat mes de desembre la dra. Alex Livarda va ser nomenada de nou com a **membre del Comitè de l'Association of Environmental Archaeology, AEA**, per al període 2019-2023.

En reconeixement pel seu **lideratge** en el seu camp d'expertesa, ha estat nomenada Editora Associada per a la revista *Environmental Archaeology*, membre del Consell assessor editorial de la revista *Athens University Review of Archaeology (AURA)*, i membre del prestigiós Arts and Humanities Research Council's Peer Review College per al període 2017-2020.